

Spojené vyhlásenie a výzva

Predsedovi vlády Slovenskej republiky, vláde Slovenskej republiky
a Národnej rade Slovenskej republiky

Vážený pán predseda vlády Slovenskej republiky, vážení členovia vlády Slovenskej republiky, vážený pán predseda Národnej rady.

V uplynulých rokoch sa objavili a naďalej sa objavujú informácie o plánovanom úplnom zákaze streliva s oloveným jadrom a rybárskych oloviok. Táto iniciatíva vychádza z dielne Európskej komisie, ktorá poverila agentúru ECHA (Európska agentúra pre chemické látky) zhromažďovaním informácií ohľadne strán rizík a dopadov zákazu oloveného streliva, olovených striel a rybárskych oloviok, to za účelom eliminácie používania olovených materiálov v dohľadnej dobe. Vo svojej následnej správe potom ECHA odporučila zavedenie ďalších, sprísňujúcich opatrení pre reguláciu používania olova s tým, že dotknuté spôsoby používania olova (oložené strelivo, rybárske olovká a ich olovené komponenty ...) predstavujú riziko pre životné prostredie a zdravie občanov.

Dovoľujeme si poukázať na fakt, že početné závery agentúry ECHA sú neobjektívne, nerelevantné a zjavne tendenčne a cielene zavádzajúce - založené na predpokladoch vytrhnutých z kontextu. Pri istých záveroch agentúry ECHA dokonca priamo absentujú výskumy vedeckých autorít a zdrojové dáta, alebo uvedené zdroje pre tvrdenia agentúry nie je možné overiť. Preto Vás žiadame aby ste venovali pozornosť

Prílohe č. 1 tohto vyhlásenia, ktorá dokladá absolútne prehnané obavy z olova, a v ktorej uvedené skutočnosti sú prakticky aj laboratórne overiteľné.

Už v súčasnosti v EÚ platia obmedzenia na lov strelivom s olovenou hromadnou strelou. V Slovenskej republike napríklad už 11 rokov platí zákaz lovu vodných vtákov olovenými brokami na mokradiach. ECHA však odporúča olovo zakázať úplne. V odporúčaní ECHA však absentuje návrh relevantnej náhrady, alternatívneho materiálu s porovnateľnými fyzikálnymi vlastnosťami ako olovo tak, aby bola zabezpečená kontinuita vo vykonávaní činností a povolanií používajúci olovený materiál so súčasným zachovaním úrovne bezpečnostných štandardov pri ich výkone. Podľa aktuálne známych a dostupných informácií, nie je známa adekvátna náhrada olova tak v strelivách, ako aj pri použití v rybárstve. Prípadný zákaz olova, a teda jeho nahradenie iným, drahším, neadekvátnym prvkom s nepreskúmaným vplyvom na životné prostredie bude mať veľmi negatívne dôsledky - napríklad menšia ranivosť strely (tým podstatne väčšie utrpenie zveri), zvýšenie opotrebenia zbraní, zvýšenie nebezpečnosti pre lovca a okolie (napríklad v prípade použitia strely s oceľovým jadrom má táto tendenciu viacnásobného odrazu, kým strela nestratí svoju energiu a pod.).

Pre športových strelcov by takéto opatrenie znamenalo problém v tréningovom procese z hľadiska balistiky, a z hľadiska finančných nárokov opísaných v predchádzajúcom odstavci. Množstvo strelníč by prestalo spĺňať požiadavky na ich bezpečnú prevádzku spojenú s použitím striel s iným jadrom ako oloveným.

Z týchto dôvodov :

My predstavitelia,

**SLOVENSKEJ POĽOVNÍCKEJ KOMORY,
SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE DYNAMICKEJ STREĽBY,
SLOVENSKEHO STRELECKÉHO ZVÄZU,
SLOVENSKEHO RYBÁRSKEHO ZVÄZU,**

celkovo teda predstavitelia viac ako desiatok tisíc členov našich združení, ich sympatizantov a podporovateľov, naliehavo vyzývame vládu Slovenskej republiky a najmä dotknuté ministerstvá a ministrov a všetky ostatné horeuvedené organizácie, ktorým je táto spojená výzva priamo určená, k budúcemu a predovšetkým včasnému rokovaniu, ktoré buď zamedzí alebo bude úplne eliminovať pokusy Európskej komisie, prípadne agentúry ECHA, o úplný zákaz olova v olovených strelách a rybárskom olovku.

Vítame iniciatívu Európskej komisie v oblasti ochrany zdravia a prírody a rešpektujeme, že v jej záujme môže byť nutné ľudské správanie v prírode regulovať. Avšak akákoľvek regulácia musí byť opodstatnená, primeraná a dôkladne prediskutovaná so všetkými dotknutými stranami a najmä nesmie viesť k zvýšenému priamemu ohrozeniu ľudského života resp. výkonu povolania. Je potrebné, aby boli jasne pomenované a preukázané jej dôvody a potrebnosť ako aj zohľadnené pozitívne aj negatívne dopady. Je krajne nepravdepodobné, aj keď teoreticky možné, že by zákaz oloveného streliva mohol mierne zlepšiť zdravie ľudí. Zato je však prakticky a fyzikálne isté, že veľmi zhorší bezpečnosť streľby kvôli nežiaducim odrazom náhrad olova **a bude tak dochádzať k mnohým zraneniam poprípade úmrtiam**. Je teoreticky možné, že by zákaz oloveného streliva a rybárskych olovičiek mohol mierne prospievať zdraviu vodných vtákov. Zato je však v podstate isté, že náhradky na báze železa, zinku a medi (prihliadajúc na ich fyzikálne a chemické vlastnosti) **budú mať negatívny vplyv nielen na vtáky, ale aj vodné živočíchy ako aj kvalitu vôd a teda budú negatívne vplývať na všetky pozemské živočíchy a ľudské bytosti**.

Je zjavné, a sme o tom presvedčení, že chystané zákazy olova nemôžu byť efektívne, prínosné a teda zároveň aj rešpektované, ak vznikli len na základe teoretických dát, bez zohľadnenia praktických skúseností, bez dostatočnej celospoločenskej diskusie odbornej i širokej verejnosti, bez znalosti bezpečnostných, ekonomických a ostatných vplyvov na spoločnosť a prírodu.

Žiadame Vás, aby sa príslušní zástupcovia ministerstiev zúčastnili rokovaní na túto tému, ako v Európskej komisii, tak aj v ECHA a aby boli práva slovenských občanov uvedených v hore citovaných zväzoch a organizáciách bránené aktívne.

Žiadame, aby zákonodarcovia Slovenskej republiky nepripustili implementáciu akýchkoľvek zákonov, či iných právnych úprav, ktoré by ešte viac sprísnilo, či úplne zakázali užívanie olova v olovených strelách a rybárskych olovičkách.

Dôrazne odmietame, aby toto tendenčné a cielené, najjednoduchšie a najpohodlnejšie riešenie Európskej komisie, t. j. úplný zákaz olova, tzn. riešenie postavené na mylných záveroch agentúry ECHA, postihlo stovky tisíc Vašich voličov, ktorých práva a záujmy obhajujeme. Sme kedykoľvek pripravení poskytnúť ďalšie relevantné informácie, štúdie, zúčastniť sa konzultácií a diskusií.

V Bratislave, 27. februára 2020

Spracoval: Ing. Bystrík Zachar

Ing. Bystrík Zachar	Ing. Miloslav Benca	Ing. Alojz Kaššák	Ing. Rudolf Huliak	JUDr. Tibor Timár	Ing. Ján Kohút
Prezident SADS	Prezident SSZ	Viceprezident SPK	Predseda SK SPK	Člen prezídia SRZ	Tajomník SRZ

Toto spojené vyhlásenie odovzdávame za všetky tu spomenuté organizácie, **občanov SR a voličov členov Parlamentu SR** v nich združených. Konkrétne sa jedná o tieto organizácie:

**SLOVENSKÁ POĽOVNÍCKA KOMORA,
SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA DYNAMICKEJ STREĽBY,
SLOVENSKÝ STRELECKÝ ZVÄZ,
SLOVENSKÝ RYBÁRSKY ZVÄZ,**

Na vedomie:
Prezidentke Slovenskej Republiky
Ministerstvu obrany Slovenskej Republiky
Ministerstvu vnútra Slovenskej Republiky
Ministerstvu životného prostredia Slovenskej Republiky
Európskej komisii
Európskej agentúre pre chemické látky (ECHA)

Prílohy:

- 1) Základné mýty o nahraditeľnosti olova v strelách ľahkých a vzduchových strelných zbraní
- 2) Olovo v rybárstve
- 3) Organizácie, ktoré sa pripojili k spojenému vyhláseniu a výzve

Príloha č. 1: ZÁKLADNÉ MÝTY O NAHRADITEĽNOSTI OLOVA V STRELÁCH ĽAHKÝCH A VZDUCHOVÝCH STRELNÝCH ZBRANÍ

- Panika zo zbytočného šírenia olova do prírody je neopodstatnená, pretože olovo nie je umelo vyrobená chemická zlúčenina, ale ide o prírodný prvok, ktorý sa vyskytuje úplne bežne a hojne v zemskej kôre v miliardách ton v rudách a horninách. Čisto len prítomnosť olova teda neznamená toxické pôsobenie olova na jeho okolie.
- V poľovnickej praxi spôsobia náhradky olovených striel zvýšenie počtu nehôd a vážnych zranení odrazom na princípe "neriadenej strely". Zver pri zásahu neolovenou strelou viac a dlhšie trpí, pretože nástup smrtiaceho účinku majú tieto strely vždy pomalší.
- Mimo mokrade sa olovo zo striel do okolitého prostredia celkom iste neuvolňuje, čo dokazujú archeologické nálezy olovených striel starých až 600 rokov, ktoré bývajú pokryté pevnou oxidačnou vrstvou a nevykazujú stratu pôvodnej výrobnnej hmotnosti a sú rozmerovo aj tvarovo zachovalé v rovnakej podobe ako v okamihu, keď po výstrele zostali na bojisku. Podľa archeológov patria olovené artefakty k vôbec najlepšie zachovaným kovovým predmetom. Logicky to znamená, že sa olovo ani za stáročia "nerozpúšťa". Dokazujú to napr. kykladské olovené plastiky staré vyše 4000 rokov a u nás konkrétne nálezy olovených krížikov a luníc z doby Veľkej Moravy, na ktorých sa detailne dochovala aj jemná reliéfná výzdoba. Dobře zachované olovené strely sa nachádzajú aj na bojiskách husitských vojen.
- Pre úplnú väčšinu striel strelných zbraní neexistuje za olovo vlastnosťami plnohodnotná, a už vôbec nie cenovo porovnateľná náhrada iným kovom a napr. pre historické zbrane a ich repliky je olovo úplne nenahradiateľné.
- Za úplne nepravdivé musíme označiť tvrdenie ECHA, že náklady na nahradenie olova "budú pre jednotlivých poľovníkov nízke", čo si možno ľahko overiť u všetkých výrobcov streliva.
- V rámci plošného zákazu olova je nutné počítať aj s extrémnymi investíciami do konštrukčne odlišných dopadísk, lapačov, do záchytných plôch a do nových terčových systémov, a to na každej schválenej strelnici.
- V strelách moderných strelných zbraní, okrem striel monolitických špeciálnych, spôsobí nahradenie olova výrazné zhoršenie balistických a konštrukčných vlastností nábojov. Všetky ostatné bežne dostupné kovy (okrem zlata) sú spravidla vždy výrazne tvrdšie a ľahšie ako olovo.
- Ľahšie a tvrdšie alternatívy pre strely, najmä oceľové broky pre brokovnice, podstatne viac opotrebovávajú hlavne a majú vo všetkých prípadoch vždy menej účinný dostrel.
- Často používaný argument v prospech oceľových brokov, že sa ich nižšia ranivosť dá kompenzovať skrátením loveckej vzdialenosti - čiže strelbou na zver z menšej vzdialenosti, je v úplnej väčšine loveckých príležitostí a situácií absurdný prvok a v praxi ide o nerealizovateľné riešenie. Len málokedy je totiž možné

si vyberať, kedy na zver vystreliť, pretože zver je svojimi inštinktmi prirodzene vedená k čo najväčšiemu odstupe od možného nebezpečenstva, a k čo najrýchlejšiemu opusteniu ohrozeného priestoru.

- Strely pre guľové náboje zo zliatin medi a zinku majú výrazne vyššiu pravdepodobnosť odrazu, alebo závažných zmien smeru, a to pri náraze na akýkoľvek typ prekážky, než mäkké olovené strely a z hľadiska loveckej ranivosti nedosahujú vlastnosti olovených striel.
- Na tému bezpečnosti a ranivosti neolovených striel vzniklo najmä v Nemecku niekoľko "vedeckých" štúdií, ktoré alternatívne neolovené strely obhajujú. Ich obsah je však natoľko účelový a jasne odporuje dlhoročným skúsenostiam z praxe, ale aj fyzikálnym zákonom, že boli s veľkou pravdepodobnosťou "vyrobené" tzv. na objednávku.
- Na záver je dôležité povedať, že plošný zákaz olova je vyhánaním "malého čerta, ktorého stáročia poznáme, veľkým diablom, ktorého nepoznáme vôbec". Niektoré negatívne dôsledky používania náhrady olova sa prejavia hneď (úrazy od odrazených striel), iné napríklad až za niekoľko desiatok rokov. Za zákazom olova v strelách stojí iba módne ekologický populizmus a tento zákaz nie je reálne podložený žiadnymi preukázateľnými faktami, alebo priamo škodami na zdraví. Chápať možno len obmedzenie olova na mokradiach, kde sa môže olovo vodnému vtáctvu dostať do tráviaceho traktu a tam môže byť toxické. Inak je tento zákaz ako prostriedok ochrany prírody a zdravia úplne absurdný, najmä v porovnaní s tým, ako po vstupe do EÚ extrémne klesli stavy tzv. drobnej zveri a ako v SR citeľne klesla biodiverzita druhov vplyvom masovej aplikácie poľnohospodárskej chémie a nevhodných spôsobov obrábania poľí.

Príloha č. 2: OLOVO V RYBÁRSTVE

- Olovo a jeho zliatiny sa používajú aj v rybárstve. Vďaka vysokej hustote sa olovo využíva pre odhadzovanie nástrahy na veľké vzdialenosti, prípadne pre udržanie nástrahy vo zvolenej hĺbke vzhľadom na rýchlosť prúdenia vody. Olovená záťaž je prostriedkom a pevnou súčasťou udice. Uviaznutie záťaže pod hladinou samozrejme nemožno vylúčiť, ale nikdy nejde o zámer. Uviaznutie znamená pre rybárov stratu finančnú i časovú.
- V Slovenskej republike nie je známe zvýšenie obsahu olova v svalovine rýb v súvislosti s výkonom rybárskeho práva. Lokálne bola preukázaná iba zvýšená záťaž olovom v sedimentoch dna v súvislosti s chemickým priemyslom či lodnou dopravou, kde olovo tvorí podstatnú časť náterov lodných trupov.
- Aby aj napriek tomu nedochádzalo ku kontaminácii vodného prostredia, už dnes rybári používajú záťaže z alternatívnych materiálov. Pri olovených záťažoch sa v súčasnosti často aplikuje povrchové poťahovanie - olovené jadro je obalené plastom, alebo je pogumované, prípadne ošetrené naliatím za horúca do foriem z mosadze, či ocele. S vodným prostredím tak ďalej nekomunikuje. Tam, kde neexistujú požiadavky na plasticitu záťaže, možno použiť ďalšie druhy kovov, ako sú meď, mosadz, alebo volfrám.
- V prípadoch, keď je potrebné zachovať plasticitu záťaže (drobné vyvažovacie záťaže - broky pri love na plávanú) sa však olovo nahradiť nedá. Na tom sa zhodujú rybári aj EFTTA (Európske združenie výrobcov a predajcov rybárskych potrieb).
- Väčšina alternatívnych záťaží aj streliva predstavuje len inú formu negatívneho vplyvu na životné prostredie. Meď je toxická pre vodné bezstavovce, zinok vysoko toxický pre rybí plod. Je ľahší a tvrdší ako olovo, rýchlo oxiduje na povrchu, vo vode je tak nápadný.
- Ďalšími nevýhodami alternatív sú zlá opracovateľnosť a vysoká cena. Napríklad volfrám má veľkú hustotu, na druhej strane je extrémne teplotne stabilný (nedá sa odlievať), speká sa vo forme prášku až za použitia extrémne vysokých teplôt. Jeho svetové zásoby sú obmedzené, a preto je veľmi drahý. Nie je plastický, praská, a nemožno ho teda použiť ako náhradu v prípade vyvažovacích záťaží - brokov.

Príloha č. 3: ORGANIZÁCIE, KTORÉ SA PRIPOJILI K SPOJENÉMU VYHLÁSENIU A VÝZVE

ASOCIÁCIA PRESNEJ STREĽBY SLOVENSKA

Andrej Vidlička,
Podpredseda APSS

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA WESTERNOVEJ STREĽBY

MUDr. Michal Venglarčík PhD.
Prezident SAWS